

‘There is (almost) 0 knowledge about CLIL’

– CLIL på andre sprog end engelsk

Content and Language Integrated Learning (CLIL) findes kun i meget begrænset omfang på andre sprog end engelsk.

Der arbejdes sjældent med overgange mellem uddannelsesniveauer, og CLIL forbindes næsten aldrig med en flersprogethedsdidaktik. Sådan kan man lidt groft sammenfatte resultaterne fra en spørgeskemaundersøgelse, som blev besvaret i foråret 2021 af eksperter fra 29 lande.

Thema 5: Mein Lieblingstier

Schülerkopie (2)

Was ist das für ein Tier?

Das Tier ist ein Haustier / wildes Tier / Nutztier.

Wo lebt das Tier?

Das Tier lebt im Haus / im Stall / in der Luft.
Das Tier lebt in Afrika / Amerika / Australien / Europa / Asien.
Das Tier lebt überall.

Was frisst das Tier?

Das Tier / Es frisst alles.
Was trinkt das Tier?
Das Tier frisst Pflanzen / Fleisch.
Das Tier trinkt Wasser / Milch.

Was wiegt das Tier?

Das Tier ist schwer: 800 Kilogramm.
Wie groß ist das Tier?
Das Tier ist leicht: 100 Gramm.
Das Tier ist groß: 5 Meter.
Das Tier ist klein: 5 Zentimeter.

Wie sieht das Tier aus?

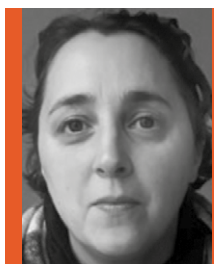
Das Tier ist grau.
Das Tier hat vier Beine, vier Pfoten, zwei Ohren...
Ich mache Tierpantomime

Warum magst du das Tier?

Das Tier ist süß, klug, stark...

... Das ist die Kuh!

Forløb 5, stilladsering

Af PETRA DARYAI-HANSEN,
lektor i fremmedsprogspædagogik på Institut for Engelsk, Germansk og Romansk, Københavns Universitet

BEATE LINDEMANN,
professor i tysk sprogvidenskab på Institutt for språk og kultur, UIT Norges arktiske universitet

Resultaterne er beklagelige, fordi eksperterne samtidig giver udtryk for, at det har en række fordele at arbejde med denne didaktiske tilgang, der bygger bro mellem elevernes sproglige læring og emner fra skolens andre fag, bl.a. fordi eleverne udvikler deres sprogfærdighed på målsproget, og deres motivation styrkes.

Denne vurdering svarer til de resultater, som vi i en dansk kontekst har fået i projektet *Tidligere sprogstart – ny begynderdidaktik med fokus på flersprogethed*, hvor der i undervisningsmaterialet for tysk indgik et CLIL-forløb: *„Mein Lieblingstier“*.

I dette forløb arbejder eleverne med en klassiker inden for begynderdidaktikken, emnet dyr, men i stedet for kun at kunne navngive enkelte dyr (*Hund, Katze, Kuh*), lægger forløbet op til, at eleverne beskriver deres yndlingsdyr, ved at de bruger fagligt sprog som *Haustier, Nutztier* og chunks (her sætningsrammer) for at beskrive dyret: *Das Tier ist..., Das Tier lebt...* (se Albrechtsen & Daryai-Hansen, 2018 og Illustration 1). Forløbet bygger på elevernes involveringsmotivation, idet de selv kan vælge, hvilket dyr de vil beskrive - se illustrationen på side 22.

Eleverne giver i de afsluttende interviews udtryk for, at de var særlig glade for dette forløb. De sammenligner forløbet med en projektopgave og understreger den sproglige og faglige læring, som de oplevede i forløbet:

Interviewer: Hvis I nu tænker tilbage på det, I har lavet i løbet af året i tyskundervisningen, hvad synes I så var bedst?

Elev 1: Altså [/]

Elev 2: Vi er i gang med et emne om *Meine Tier* med dyr, og det synes jeg er ret sjovt.

Elev 1: Ja.

Elev 2: Jeg synes – det er, jeg synes, det er det sjoveste og lærerigste, hvad hedder sådan noget, mest lærerigste projektopgave, som vi har haft.

Interviewer: Hvorfor synes du det?

Elev 2: Fordi man skal skrive mange ting om selve dyret, hvor de lever, hvad det vejer og spiser. Så skal du nok undersøge, og så skal du *translate* det til tysk, så ... [...]

Elev 1: Det tror jeg også. [...]

Elev 1: Ja, jeg tror, jeg synes, det er, fordi man får det lært for eksempel, hvad kilo hedder og centimeter osv. (Tyskelever, juni 2017)

CLIL in languages other than English – Successful transitions across educational stages

Den indledningsvis nævnte spørgeskemaundersøgelse bygger på tidligere Eurydice-undersøgelser (2006, 2017) og blev udarbejdet i rammen af projektet *“CLIL in languages other than English – Successful transitions across educational stages”*. Projektet bliver støttet af European Centre for Modern Languages (ECML) fra 2020-2023. Petra Daryai-Hansens projektledeelse finansieres derudover af Det Nationale Center for Fremmedsprog (NCFE).

Projektet bygger med afsæt i Mehistö, Marsh & Frigols (2008, s. 11) på en bred CLIL-definition og arbejder med CLIL i sprogundervisningen, dvs. når faglige indhold fra fx biologi, musik eller historie bruges i sprogundervisningen, og CLIL i andre fag, dvs. når fx tekster på fransk, spansk eller tysk indgår i historieundervisningen. Projektet har derudover særligt fokus på at sammentænke CLIL og flersprogethedsdidaktikken og zoomer ind på overgange.

Projektets overordnede spørgsmål er: Hvordan kan vi systematisk implementere CLIL på andre sprog end engelsk både i sprogundervisningen og i de andre fag og skabe en overgang mellem grundskole,

ungdomsuddannelser, videregående uddannelser samt arbejdsmarked?

Svarerne på spørgeskemaundersøgelsen viser, at CLIL på andre sprog end engelsk næsten ikke er implementeret i ECML's medlemslande. Selv den schweiziske ekspert udtaler sig på følgende måde: *“Englisch ist auch in der mehrsprachigen Schweiz einfacher als CLIL-Sprache durchzusetzen als Deutsch oder Französisch oder Italienisch”*. (“Engelsk er også i det flersprogede Schweiz nemmere at implementere som CLIL-sprog end tysk eller fransk eller italiensk.”) Undersøgelsen peger også på, at CLIL primært bruges på privatskoler, i pilotprojekter og af enkelte lærere, samt at CLIL findes i mindre grad i indskoling og på mellemtrinnet end i udskoling og på ungdomsuddannelserne.

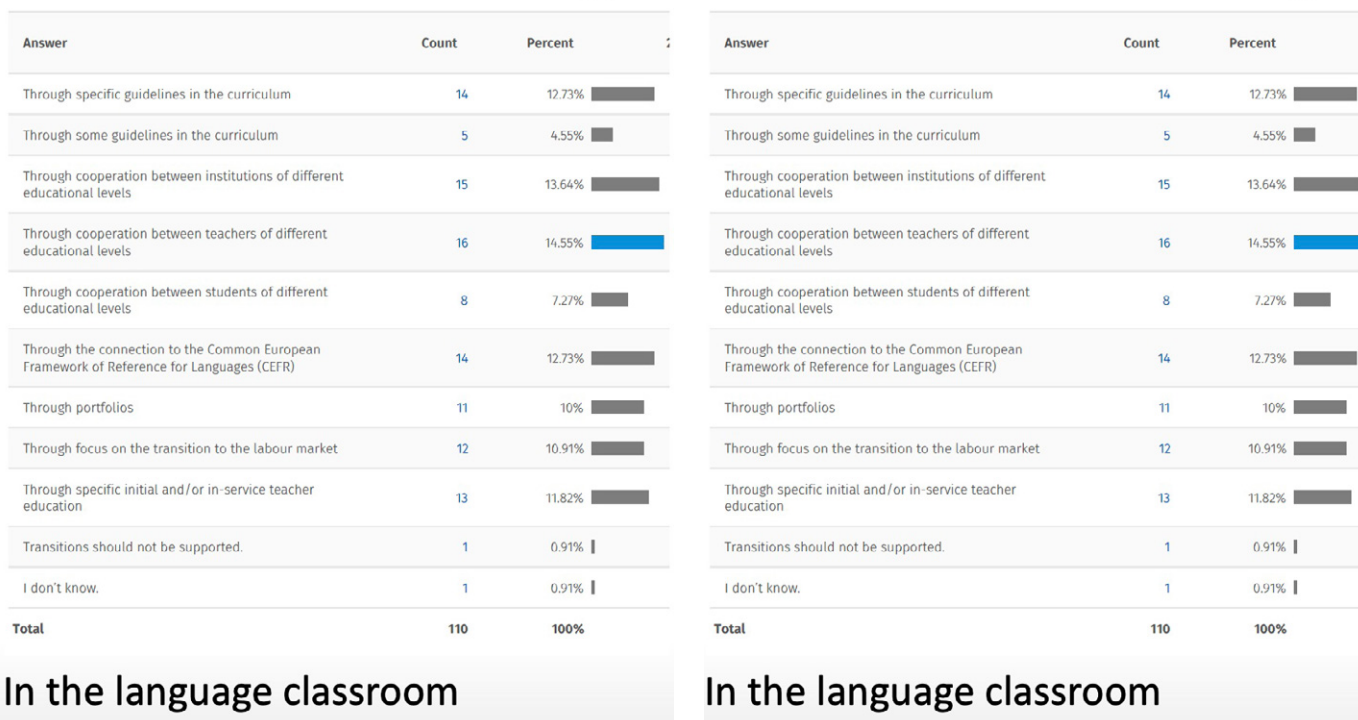
Vanskeligheder og behov

Eksperterne fremhæver tre centrale faktorer, der gør det vanskeligt at implementere CLIL på andre sprog end engelsk:

1. at der ikke er tilstrækkeligt mange lærere, som er uddannet til at bruge denne tilgang; at CLIL ikke er en del af læreruddannelsen
2. at undervisningstraditioner gør det vanskeligt at bruge denne tilgang, fordi traditionerne ikke lægger op til, at der bygges bro mellem sprog og andre fag
3. at der mangler undervisningsmaterialer og grundlæggende information om, hvordan man kan implementere denne tilgang.

En behovsanalyse, der er gennemført i Danmark med tysklærere, viser også, at 55 % af alle respondenter vurderer, at de har brug for at styrke deres kompetencer for at kunne arbejde med tysk i andre fag og en indholdsbaseeret tyskundervisning (Daryai-Hansen & Berg, 2021).

FORTSÆTTES >>>

In the language classroom

Figur 1: How do you think transitions in CLIL in languages other than English could be supported in your country? (multiple answers possible)

Indsatsområder

Eksperterne peger på en hel række indsatsområder, der vil kunne bidrage til at skabe bedre overgange mellem uddannelsesniveauer, når der arbejdes med CLIL (se Figur 1). Der nævnes bl.a., at en brobygning vil kunne understøttes gennem et samarbejde mellem lærere, institutioner og elever på forskellige uddannelsesniveauer, at der burde arbejdes med konkrete retningslinjer i læreplanerne, at emnet burde tages op i lærernes grund- og efteruddannelse, at man kunne bygge på Den Fælles Europæiske Referenceramme for Sprog, som tilrettelægger en progression i sprogfagene, samt at man kunne bruge portfolioer og fokusere på overgangen til arbejdsmarkedet.

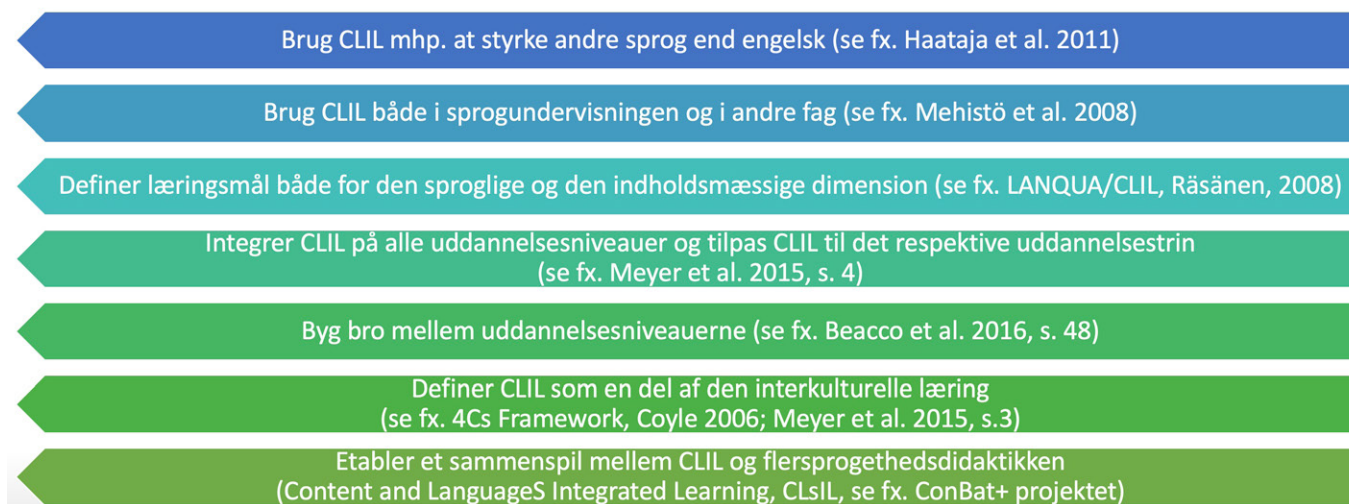
I kommentarfeltet uddyber eksperterne disse svar og giver udtryk for, at der mangler grundlæggende viden inden for dette felt. En respondent skriver: *“There is (almost) 0 knowledge about CLIL.*

Many people involved in education do not even know what the CEFR is.” Derudover fremhæver flere eksperter, at det er svært at bygge bro mellem noget, der på forhånd næsten ikke findes: *“There are so few examples of CLIL LOTE that meaningful transitions are difficult to establish.”*

Spørgsmålet er dermed, hvordan man vil kunne styrke en mere systematisk tilgang inden for CLIL, hvor der i stedet for isolerede aktiviteter (en underviser, en (privat) skole, et pilotprojekt, et undervisningsmateriale) kan skabes en sammenhæng på tværs af uddannelsesstrinene?

60 eksperter fra 28 lande danner i skoleåret 2021/22 arbejdsgrupper, som producerer konkrete materialer: anbefalinger til en videreudvikling af læreplaner og læreruddannelsen, undervisningsmaterialer, der bl.a. bygger på Den Fælles Europæiske Referenceramme for Sprog, portfolioeksempler samt forslag til, hvordan man kan etablere et samarbejde mellem skoler, lærere og elever på forskellige uddannelsesniveauer.

Petra Daryai-Hansen koordinerer projektet “CLIL in languages other than English – Successful transitions across educational stages”, og Beate Lindemann er projektdeltager i projektet.

Figur 2: Syv principper for CLIL på andre sprog end engelsk, udkast august 2021

Eksperterne arbejder med afsæt i syv principper for CLIL i andre sprog end engelsk, som de på nuværende tidspunkt er blevet enige om er centrale for at kunne implementere en meningsfuld CLIL-tilgang (se Figur 2).

Yderligere information

Du kan finde mere information om det europæiske projekt og spørgeskemaundersøgelsen her:

www.ecml.at/CLILLOTetransitions

Der blev for nyligt afholdt et CLIL-symposium i Danmark, hvor en række undervisere og forskere, som arbejder med CLIL, delte deres viden. Du kan finde alle materialer her: <https://engerom.ku.dk/kalender/kalender/2021/clil-paa-tvaers-af-uddannelsesniveauer/>

Efter symposiet blev det besluttet at gå videre med idéen om at etablere et dansk CLIL-netværk, der kan samle kræfter på tværs af uddannelsesniveauer og på tværs af fremmedsprogfag.

Du kan tilmelde dig maillisten for det danske CLIL-netværk her: <https://engerom.ku.dk/kalender/kalender/2021/clil-paa-tvaers-af-uddannelsesniveauer/tilmelding-mailingliste/>

Litteraturliste:

Daryai-Hansen, P. & Albrechtsen, A. (2018). *At bygge bro mellem sproglig læring og emner fra skolens andre fag*. I: P. Daryai-Hansen & A. Albrechtsen (red.) *Tidligere sprogstart – ny begynderdidaktik med fokus på flersprogethed*. Københavns Universitet & Københavns Professionshøjskole: Konsortiet for Sprog og Fagdidaktik i folkeskolen, 76-90.

Daryai-Hansen, P., & Berg, A. S. (2021). *Rapport. Kvalitetsudvikling og efteruddannelse i et brobygningsperspektiv – en behovsanalyse i faget tysk*. Det Nationale Center for Fremmedsprog (NCFE).

https://static-curis.ku.dk/portal/files/270569576/Rapport_En_behovsanalyse_i_faget_tysk_2021.pdf

Eurydice (2006). *Content and Language Integrated Learning (CLIL) at school in Europe*. Brussels.

Eurydice (2017). *Key data on teaching languages at school in Europe*. Brussels.

Mehisto P., Marsh D. & Frigols M. J. (2008), *Uncovering CLIL*, Macmillan Education, Oxford.

Tidligere Sprogstart – ny begynderdidaktik med fokus på flersprogethed: "Mein Lieblingstier". <https://tidligeresprogstart.ku.dk/tysk/forloeb-5>